

VILNIS

LIBRARY

JUN 20 1986

STATE HISTORICAL SOCIETY
LIETUVIŲ LAUKIŠKAS LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN-NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVI Nr. 13

KETVIRTADIENIS, BIRŽELIO (JUNE) 19, 1986

KAINA 25 c.

Kasdien

KALTINA MŪSŲ VYRIAUSYBĘ JAV TEISININKAI T. SAJUNGOJ GYDYTOJAI UŽ TAIKĄ GAISRAS ATOM. ELEKTRINĖJE

Nikaragvos vyriausybė pareiškė, kad Reagano administracijai tenka visa atsakomybė už devynių medicinos brigados narių žuvimą, nes jie žuvo sprogdus Amerikos minai, kurią padėjo CIA samdiniai.

Per šią barbarišką akciją žuvo Ispanijos medikas A. Mogoronas, kuris vakcinavo Nikaragvos vaikus Chinotegos departamente.

Gegužės 27 d. į Maskvą nuvyko gausi JAV teisininkų delegacija. Krenliuje ją pasitiko Centro komiteto politbiuro narys, Aukščiausiosios tarybos prezidiumo pirmininkas A. Gronyka.

Svečiai amerikiečiai yra JAV teisininkų asociacijos vadovybės delegacija su jos prezidentu V. Falsgrafu priešakyje. Jie atvyko Draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijų sąjungos ir Tarybinių teisininkų asociacijos kvietimu.

Pokalbėje V. Falsgrafas papasakojo apie JAV teisininkų asociacijos (vienijančios savo gretose daugiau kaip 300,000 narių) veiklą ir pareiškė pageidavimą plėsti bendradarbiavimą su Tarybinių teisininkų asociacija.

Abi šalys pareiškė tvirtą nuomonę, kad abi šalių teisininkų asociacijos gali daug kuo prisidėti prie JAV-TSRS santykių gerėjimo. JAV atstovai dar pasakė, kad dvi didžiosios valstybės, kurios laimėjo didelį karą, gali užtikrinti ir didelę taiką.

Vokietijoje, Kelno mieste, gegužės 29 d. prasidėjo šeštas pasaulinis kongresas tarptautinio judėjimo "Pasaulio gydytojai už kelio užkirtimą branduoliniam karui". Kongreso šūkis — "Išsaugoti gyvybę Žemėje".

Šiam plačiai atstovaujama forumo dalyvauja virš 3,000 delegatų daugiau kaip iš 50 šalių.

Prancūzijoje, Sen Loran Dezo mieste, gegužės 29 d. kilo gaisras atominėje elektrinėje. Priežastis — gedimai katilinės maitinimo sistemoje, kuri aptarnavo vieną elektrinės reaktorių. Elektrinę aptarnaujančiam personalui pavyko sustabdyti ugnies plitimą.

Elektrinės administracija pareiškė, kad užsidedimo židinyje buvo toliau nuo branduolinio reaktoriaus zonos.

"Vilnius" dalininkų suvažiavimas jau praėjo, mums teliko rūpintis, kad laikraščio ateitis būtų užtikrinta, kad jis nuolatiniams skaitytojams. J. Marazienė

Nuotraukose: Vilnius pavasarį; senamiesčio kampelis.

(M. Baranausko nuotr.)

"Vilnį nusipirkau kioske"

Brangūs vilniečiai, sveiki gyvi. Pirmiausia pasakyčiau, kad šį kartą "Vilnius" laikraštį atsinešiau ne iš pašto dėžutės, o nusipirkau kioske. Žodžiu, "Vilnis" išėjo į platesnį kelią. Anksčiau ją Lietuvoje dažniausiai gaudavo giminės lietuvių - amerikiečių ir bibliotekos. Dabar gi ją galima ir nusipirkti. Kaina — 20 kapeikų. Tai brangiausias lietuviškas laikraštis Lietuvoje, bet nesistebime, kadangi labai jau tolimas jos kelias į Vilniaus ir kitus Lietuvos miestus.

Tai, sakykite, kaip jaučiatės? Manau, kad nuo tokios žinios tik smagiau krūtinėje, lengviau kojoje. Ir manau, kad šį reiškinį mes atsargiau įdėsime į kultūrinių ryšių skrynelę. O! Kiek daug ko į ją galima būtų padėti, tačiau čia reikalinga ne tiek gera sveikata, kiek geras ir palankus tarptautinis klimatas ir todėl pirmoje eilėje — nuovokus, sveikas žmogaus protas.

Naujienu daug. Jeigu kada rašiau ar rašysiu, jog Lietuvoje nieko naujesnio — vis kaip anksčiau, prieš savaitę ar dvi, tai, mieli vilniečiai, netikėkite man. Gaila tik, kad šį kartą susiruošiau pranešti ne apie geriausią naujieną. Gal jau girdėjote, kad Ukrainoje įvyko Černobylio atominės elektrinės ketvirtosios reaktoriaus avarija. Ir kaip negirdėsite! Net mes Lietuvoje girdime, kaip ten pas jus "uždainavo" laikraščiai, spauda, radijas, televizija. Esą, tūkstančiai žmonių jau mirė nuo radiacijos, kiti dar mirs. Esą, net ir už šimtų ar tūkstančių kilometrų nuo avarijos vietos žmonėms gresia atominės radiacijos pavojus.

Iš tikrųjų — Černobylio atominės elektrinės reaktoriaus avarija yra nelaimė. Yra didelė nelaimė. Tačiau toli gražu ne tokia, kaip tą pavaizduoja Tarybų Sąjungai

priešškai nusiteikusios galvos. Pavyzdžiui, Londone "Daily Mirror" pranešė: "Manoma, kad pirmajame etape jau žuvo 2000 žmonių". Arba žodžiai iš "Times": "Tam tikrų Amerikos žvalgybos sluoksnių duomenimis" gaisras Černobylio atominėje elektrinėje nekontroliuojamas". Kitur vėl: "Kijeve vyriausybėnė ligoninė pilna katastrofos aukų".

Dėl pačių aukų. Kai pasirodė šios ir panašios žinios buržuazinėje spaudoje, iš tikrųjų tebuvo mirę du žmonės. Kiti nukentėję išgubenti į Maskvos ligonines. Kas dabar žino, kiek jų išgis? Rašant šį laišką, gauta žinia, kad dar septyni mirė.

Tai gi, rašau Jums, brangūs vilniečiai, ir galvoju, kaip, tą išgirdę, suspygo ir lietuviškieji mūsų "vadotojai", jų spauda. Net neabejoju, kad staiga pašokę jie rėdo ir į Ignaliną, įtikinėja, kad, esą, negarantuotina, kad ir jos neištiks Černobylio atominės elektrinės lentis. Tos spaudos aš dar negirdžiu, tačiau Jūs, mieli vilniečiai, būdami šalia, įsiklausykite. Ši spauda apie tai kalbės ne tik ilgai, bet ir džiugiai. Jai nuspėjauti, kad tai nelaimė, jai svarbiau, kad atsirado proga paliežuvauti naujais ir dar neįprasta tema. Ne, šios progos jie nepraleis!

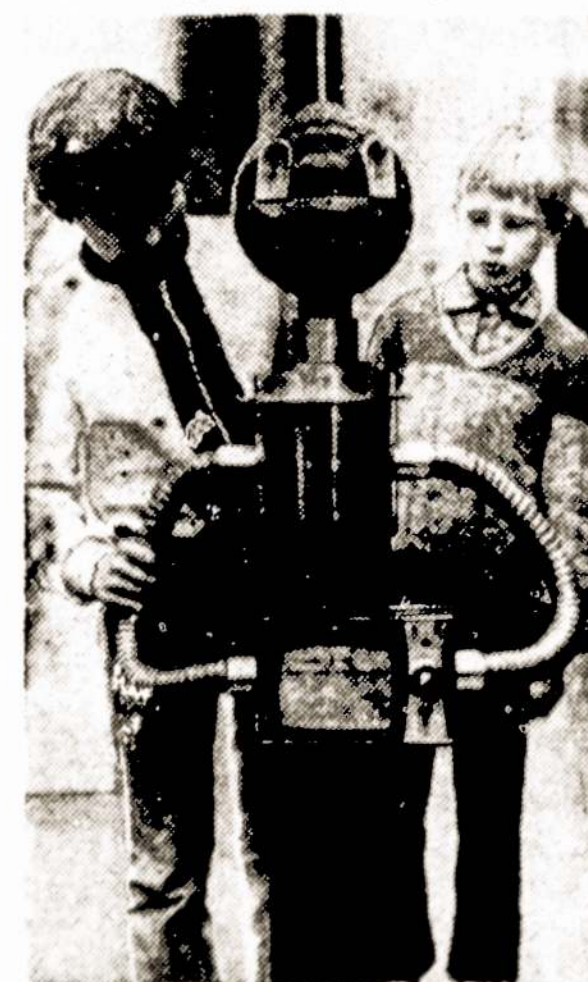
O kaip mes Lietuvoje? Ogi dirbame, be kitų darbų atkakliai stotome ir Ignalinos atominę elektrinę. Šia prasme labai panašūs į amerikiečius ar anglus. 1979 metais JAV atominėje elektrinėje irgi įvyko avarija, tačiau ir po jos Amerika statė ir stato atomines elektrines. Stato jas ir Anglija po ten patirtos avarijos.

Nėra net mažiausios prasmės paabejoti, kad atominę elektrinę statyba atgyvena savo epochą. Daugiau tikėtina, kad ši epocha kaip reikiant netgi neprasisidėjusi.

Tik čia, matyt, reikia kitokio supratimo: pasitaikančios atominę elektrinę avarijos vis atkakliau teigia mintį, jog net taikūs atomas, kad jis be jokių išlygų būtų taikiu, reikalauja iš žmonijos bendrų pastangų užtikrinti jo taikią tarnybą. Pagaliau, koks didelis turėtų būti žmonijos susirūpinimas dėl radiacijos, sukauptos atominiuose ginkluose. O juose — ne tik radiacija.

Manėčiau, mes su jumis, mieli vilniečiai, tai gerai suprantame. Gaila, kad neturiu didesnių gali-

(Nukelta į antrą puslapį)

Daugiau kaip šeši šimtai mokslievių lanko užsiėmimus Kauno jaunųjų technikų stotyje. Išradinimai ir kosminio modeliavimo būreliai. Jų sukonstruotas robotas ir orbitinės stoties "Sojuz" maketas pelnė pirmąsias vietas sąjunginiame "Kosmoso" konkurse. Septynis kartus kauniečių mokslievių darbai buvo eksponuoti užsienio parodose.

K. Jurelės nuotraukoje: kauniečiai mokslieviai prie savo sukurto roboto — ekskursijų vadovo.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Redakcijos ir direktijos pranešimas dalininkų suvažiavimui

Brangios draugės ir draugai:

šią dieną susirinkome, kad rūpestingai aptarti laikraščio "Vilnis" ekonominę padėtį ir užtikrinti jo gyvavimą, kartu pažvelgti, kas vyksta mūsų planetoje. Laikraštis "Vilnis" per 66 metus stropiai ir sąžiningai informavo savo skaitytojus apie vedamas darbininkų kovas prieš išnaudotojus, taipgi nurodė, kaip turime veikti, kad pastojus kelių visam blogiui.

Mūsų senosios kartos gretos mažėja, bet mūsų užduotis didėja, nes didžiosios kapitalo imperialistinės šalys ginkluojasi be perstojo ir vis naujoviškus ginklus gamina. Jos ginkluojasi ne dėl užgrobito pasaulio rinkų, o kad sužlugdyti Tarybų Sąjungą, kad jų šalių darbininkai nepasektų tarybinės santvarkos. Už tai jie neriasi iš kailio ir nežino kaip bešmeižti ir juodinti tą darbo žmonių valdomą šalį. Jie net pamiršta, kad jų suruoštas "žvaigždžių karas" gali sunaikinti mūsų planetą. Apie to baisaus branduolinio karo pasekmes vaizdžiai apibūdino mokslininkas Einšteinas, kai buvo paklaustas, kokius ginklus vartos trečiame pasauliniame kare, bet, girdi, ketvirtame pasauliniame kare kariaus akmenimis ir lazdomis. Kitaip sakant, kariaus tekiais "ginklais", kokiais kariavo prieš daug tūkstančių metų. Išvada aiški: branduolinis karas sunaikins žmoniją ir visa tai, ką mokslas šią dieną yra atsiekęs. Žinant tai, persasi mintis, kad kapitalistai, kurie ruošiasi tam neapsakomai baisiam karui, jau pradeda atsivieškinti su sveiku protu, nes nepermato, kad jie patys sau duobę kasa, kada taip griežtai pricšinas prieš darbo žmonių iskovotas teises.

Mes žinome, jog Tarybų Sąjunga pateikia visokius pasiūlymus, kad tik išvengus to baisaus konflikto, bet karo krankliai vis kiečiau ir griežčiau prie jo ruošiasi. Mums belieka dar daugiau veikti, kad supažindinti JAV liaudį su tuo baisu pavojumi, kol dar nevēlu.

Laikraštis "Vilnis" įsisteigė po Didžiosios Spalio revoliucijos Rusijoje, kai Amerikos darbininkija pradėjo arčiau ir plačiau žiūrėti, kas vyksta pasaulyje ir kovoti prieš kapitalizmą. Nuo to neatsiliko ir šioje šalyje gyvenantys lietuviai. Pradėta vis daugiau gilintis į Markso ir Lenino skiepijamas idėjas. Remiantis jomis, ir "Vilnis" buvo suorganizuota ant tų pamatų. Tos idėjos ir šią dieną aukštai vertinamos ir mes trokštame, kad jos prigytų ir ateinančiose kartose.

Tų kilnių idėjų dėka, JAV pažangūs lietuviai vienijosi ir tvirtai stovėjo streikininkų gretose, taipgi kovojant už darbo valandų sutrumpinimą, už senatvės ir nedarbo apdraudas, taipgi už pagalbą susirgus. "Vilnis" apšvietė kovų laimėjimais.

"Vilnis" ir "Laisvė" sukviatė Amerikos darbininkus lietuvius į kultūrinės ir politinės bei apdraudos organizacijas — ALDLD, ALDS, LDS, pažangius chorus ir eiles kitų draugijų bei klubų. Mes gerai žinome, kad be minėtų laikraščių šių organizacijų gyvavimas nebūtų buvęs toks sėkmingas ir skaitlingas nariais.

Daug prisidėjo minėti laikraščiai prie ištiesimo pagalbos rankos nuo karo nukentėjusiems Lietuvos žmonėms, per juos buvo sukviesti žmonės, kurie taip duosniai ir nuoširdžiai kooperavo, teikdami įvairių pagalbą. Nebus per daug pasakyta, jei pažymėsime, kad pažangios spaudos dėka, mes šią dieną žinome kas vyksta gero ir blogo mūsų planetoje, o ypač mes teisingai žinome kas vyksta Tarybų šalyje, taipgi T. Lietuvoje, iš kur gauname iš vietinių rašytojų daug aprašymų apie naują gyvenimą mūsų senojoje tėvynėje.

Todėl nėra ko stebėtis, kad buržuazijos samdiniai įvairiais būdais puola ir persekioja darbininkiską spaudą, norėdami tuo būdu pakentti jų gyvavimui. Tie pardsavėliai, blogos valios žmonės nežino (ar geriau, nenori žinoti), kad taip darydami jie kenkia ir sau, ne vien tik pažangiai spaudai.

Šią dieną mes galime pasidžiaugti ir pasididžiuoti atliktais darbais, bet toli gražu neturime prieiti prie išvados, kad jau darbą atlikome ir galime vaisiais gėrėtis. Prieš mus stovi daug atliktinų darbų, kurie reikalauja mūsų atnaujintų pastangų.

Mes turime nešti ir toliau laikraščio kovos vėliavą, kaip ją nešėme iki šiol, nes niekad anksčiau žmonijai nereikėjo būti tokiai budriai, kaip dabar, nes didžiosios kapitalo šalys begėdiškai atmeta socialistinio pasaulio (ypač Tarybų Sąjungos) pasiūlymus gelbėti pasaulį nuo branduolinės katastrofos ir vieningai siekti pastovios taikos bei draugiško sugyvenimo tarp tautų.

"Vilnis" eina teisingu ir kovingu keliu, tad ir mes drauge žygiuokime, nenuleiskime rankų savo, savo vaikų ir vaikaitų laimėti.

Nežiūrint, kad mūsų gretos retėja (kaip žinia, paskutinio pusmečio lėgyje netekome trijų bendrovės direktijos narių — Millie Kancerienės, Julijos Urmonienės ir Estelle Bogden), mes likę dar daugiau dirbkime, kad laikraštis gyvuotų, tęstų kovą už mūsų visų šviesesnį ir sotesnį rytojį ir neštų laimę ateinančioms kartoms.

2

"VILNĮ NUSIPIRKAU VILNIAUS KIOSKE"

(Atkelta iš pirmo puslapio)

mybių pasklaidyti "vaduotojų" spaudą. Būtų smagu save pamatyti pranašu: pranašauju, kad ši spauda didžiausiom užuojankom apėis tai, kas svarbiausio seka iš atominių elektrinių avarių.

Jūs, matyt, irgi senokai žinote, kad į Tarybų Sąjungą atvyko du žinomi JAV medikai — profesoriai Speilas ir Tarasakis. Atvyko, kad padėjus tarybiniam medikams gydyti nelaimės išiktus žmones. Ar jų pavyzdys neįkvėpia, nerodo, kaip atkakliai, įveikdami užtviras, žmonės eina vieni kitiems priešpriešais, kad pagal išgales galėtų padėti. Apie tokią Speilio ir Tarasakio Ameriką mes čia irgi neblogai žinome, tačiau reikėtų žinoti daugiau. Šiai Amerikai nereikia, ji nesuinteresuota, kad ją nuo Tarybų Sąjungos skirtų kokios nors kliūtys.

Taip, brangūs vilniečiai, yra apie ką pagalvoti. Netgi kuomet žiūri į nelaimę, atsitikusią Černobylio atominėje elektrinėje. Dabar atsiviekinu su Jumis iki kito karto ir manau, kad mes turime jėgų ir išauginsime tą laiką, kuomet kai kurie amerikiečiai gėdinsis prisiminti, kad, pavyzdžiui, 1986 metais jie prisikišę žiūrėjo į Tarybų šalį ir nedrįso kalbėti teisybės — melavo, skleidė gaudus, kratėsi pripažinimo, kad žmonijos gyvenimas reikalauja iš valstybių ir jų politikos tokio savitarpio supratimo, kad, reikalui esant, kaip kad Speilas ir Tarasakis, galėtų vieni pas kitus atskubėti su pagalba.

Tai šiam kartui tiek.

Jūsų — **Pranas Karlonas**
1986 m. gegužės mėn.

TRUMPAI

JAV išbandė tarpžemį balistinę raketą "Poseidon S-3".

Nepaisant visuotinio saugumo interesų

Tarybų Sąjunga padarė pareiškimą Izraelio vyriausybei dėl to, kad Vašingtone 1986 metų gegužės 6 dieną pasirašytas susitarimas, pagal kurį Izraelis prisijungia prie Amerikos "strateginės gynybos iniciatyvos" programos.

Pareiškime pabrėžiama, jog Izraelio vyriausybė negali nežinoti, kad visos šios programos tikslas — išplėsti ginklavimosi varžbas į kosminę erdvę ir paversti ją karinio rungtyniavimo ir priešpriešos zona. Planai sukurti kokybiškai naujos klasės smogiamąją ginkluotę ir dislokuoti ją kosmose — sudedamoji dalis globalinės strategijos, kurią užsibrėžė JAV, siekiančios pažeisti susidariusių karinę strateginę pusiausvyrą, iškelti ginklavimosi varžbas į kokybiškai naują lygį.

Visiškai aišku, kad jeigu kosmos bus prigūstas ginklų, tai šitai smogs stiprių smūgių žmonijos viltims sukurti visuotinę tarptautinio saugumo sistemą, išvaduoti planetą iki šio tūkstantmečio pabaigos nuo branduolinio ginklo. Vietoj to ji atsidurs pražūtingo pavojaus akivaizdoje, dėl kurio Tarybų Sąjunga ne kartą yra įspėjusi.

Tarybų Sąjunga įsitikinusi, kad prisidėjimas prie Amerikos parengtų kosmoso militarizavimo planų įgyvendinimo prieštarauja visų tautų, taip pat izraeliečių tautos, lūkesčiams.

Savo "įnašu" prisidėdama prie erdvės aplink Žemę pavertimo konfrontacijos arena, Izraelio vadovybė padeda didinti bendrą įtempimą pasaulyje, taigi ir Artimuosiuose Rytuose. Nėra abejonės, kad didėjant įtempimui dar labiau tels perspektyva pasiekti teisingą Artimųjų Rytų problemos suregulavimą, atitinkantį visų čia esančių valstybių ir tautų interesus.

Tarybų Sąjunga ne kartą nedviprasmiškai yra pareiškusi, kad "strateginės gynybos iniciatyvos" programą ji vertina kaip programą, keliančią didžiulę grėsmę žmonijai, tiesiogiai nukreiptą prieš tarptautinių reikalų posūkį į gerąją pusę. Tas, kuris įsijungia į jos įgyvendinimą, turi įsisąmoninti visą savo atsakomybę.

Tarybų šalis, nurodoma pareiškime, tikisi, jog Izraelio vyriausybė padarys atitinkamas išvadas, kurios padėtų užkirsti kelią ginklavimosi varžybų perkėlimui į kosmosą ir stiprinti visuotinį saugumą.

Pareiškimas Izraelio vyriausybei buvo perduotas per TSRS interesus Izraelyje atstovaujančią Suomijos užsienio reikalų ministeriją.

(Tass-Elta)

Vilnis, 1986 m. birželio 19 d.

Ji buvo paleista iš branduolinio povandeninio laivo Will Rodgers, kuris plaukė už 35 mylių nuo Floridos valstijos pakrantės. Raketa pataikė į taikinį Atlanto vandenynė.

— Birželio mėnesį Budapešte šaukiamas cilinis Varšuvos sutarties valstybių Politinio konsultavimo komiteto pasitarimas.

— Virš 100 Kongreso Atstovų rūmų narių pasirašė po laišku ir nusiuntė prezidentui Reagamui. Jie ragina administraciją sudaryti su Nikaragva susitarimą ir normalizuoti padėtį regione.

— Remiantis pranešimais iš Bachtaro, galingas sproginimas įvyko Pakistane, Naušakro mieste. "Habib" viešbutyje. Sakoma, per sproginimą žuvo 12 JAV patarėjų, 25 pakistaniečiai buvo sužeisti. Viešbučio pastatas smarkiai apgriautas.

— Prancūzijos prezidentas Francois Mitterrand pasisakė prieš šalies prisidėjimą prie JAV "strateginės gynybos iniciatyvos". Jis pažymėjo, kad Prancūzija nenori būti įtraukta į konfliktą prieš savo valią. Tai pareiškė, kalbėdamas sausumos kariuomenės mokyklos kursantams.

PASAULIS MATO IR ŽINO

Visas pasaulis vėl pamatė, kad JAV ir Anglija yra valstybinio terorizmo įkvėpėjos, rasistinio Pietų Afrikos Respublikos režimo globėjos.

Jos uždėjo veto Jungtinių Tautų Saugumo tarybos rezolucijai, griežtai smerkiančiai Pretoriją už neseniai surengtus ginkluotus antskrydžius prieš Bostvaną, Zambiją ir Zimbabvę. Neprisijungusių šalių grupės projekte, už kurį balsavo 12 valstybių (Prancūzija susilaikė), buvo pažymima, kad rasistinės valstybės politika kelia grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui.

Dvi medalio pusės

Niekados anksčiau didžioji propaganda tiek daug nerašė apie amerikietiška gyvenimo būdą, kaip dabar. Ant XXI amžiaus slenksčio smalsu paprognozuoti, kokiais gi amerikiečiai žengs į jį. Žinant spaudos (TV, radijo...) išankstinį nusiteikimą, ar bereikia sakyti, kad vaizdas dažniausiai piešiamas labai gražiomis, tiesiog rožinėmis spalvomis?

Štai vienas įtakingiausių žurnalų "U.S. News & World Report" rašo, kad Amerika žengianti į "inteligentiškų namų" erą, kad, anot jo, "namai vis dažniau kalbės su mumis". Refrižeratorius pasakys "Uždaryk mano duris". Plyta tars "pietūs paruošti".

Visi esame liudininkais, kokiais pašalūsiais tempais, negailestingai konkurencijai spaudžiant, vystosi technika. Tačiau visa tai labai gražiai aprašė žurnalas "užmiršta" pasakyti: o kiek gi amerikiečių turės tokius namus?!

Pastoviai didėja skaičius amerikiečių, kurie neturi jokių namų — jau neminint "kalbančių". Didmiesčiuose, tokiuose, kaip New Yorkas, Chicago, Los Angeles dešimtys tūkstančių benamių.

Vis daugiau šeimų priversta išsikelti iš butų miestuose, nes kainos už juos auga nepalyginamai greičiau, nei pajamos...

Rašo, kad plyta pasakysianti, jog pietūs paruošti. Tačiau šandien labai daugelyje šeimų to negali pasakyti ne tik virtuvė, bet ir... šeiminkė. Netgi oficiali statistika rodo didžiulį skaičių nepavalgančių žmonių. Tarp jų ir tie, kurie patys maitina kitus — fermeriai. Taip taip, kaip tik jie! Pastaruosiu metu iš varžytinių paleista dešimtys tūkstančių fermų, kurių savininkai negali galų sudurti su galais, ir žmonės priversti sukurti "food stamps" pagalba. Ne vienas jų laigė savižudybę, didelė daugybė prasigėrė ar puolė į visišką neviltį. Ir tai tokioje valstijoje, kaip Iowa.

Tai kasdieniai faktai. Tiesa, ir juos gali aptikti amerikietiškoje spaudoje, tačiau apie tai kalbama kaip apie atsitiktinius dalykus. O faktiškai tai jau tapę neatskiriama amerikietiško gyvenimo būdo dalimi, kurios labai nemėgsta valdantiems sluoksniams artima propaganda. O ką jau bekalbėti apie tą propagandą, kuri nukreipta į užsienį, skirta žmonėms, kurie nežino amerikietiško gyvenimo realijų.

Štai, sakysim, kad ir rasių klausimas. "Voice of America" radijo laidoje su dideliu susidomėjimu klausiausi, kaip, esą, gera gyventi dabartinėse Valstijose negrams. Laida rimtai pretendavo į dokumentalumą. Buvo netgi išvardinta, kiek miestų, tame tarpe Chicago, Los Angeles, Atlantos, merais yra negrai. Buvo kalbama apie tai, kad dabar negras gali drąsiai eiti į bet kokį restoraną, — jeigu tik jį ten įleis, gyventi, kur nori — jeigu gerai organizuota baltųjų "community" jį įleis, kad jo vaikas gali lankyti geriausius koledžus — jeigu tik turi didžiulius pinigus.

"Voice of America" nė neužsiminė mano čia suminėtu "jeigu". O ju tiek daug, kad nustelbia tam Vilnis, 1986 m. birželio 19 d.

tikrus poslinkius. Yra tiesiog šaukte šaukiančių faktų. Štai jie.

28 milijonai juodaodžių amerikiečių gyvena žemiau oficialiai nubrėžtos skurdo ribos (poverty line).

Nedarbas tarp juodaodžių vyrų dukart didesnis negu tarp baltųjų. 40 procentų juodaodžių jaunuolių visiškai neturi darbo.

Maždaug pusė juodaodžių amerikiečių šeimų "galvos" yra moterys (šis procesas plečiasi: 1965 metais tokių šeimų buvo ketvirtadalis).

Deja, šių žmonių jaunimo ateitis dar niūresnė:

Kas antras juodaodis jaunuolis gyvena skurde.

Kas antras jų gyvena šeimoje be tėvo...

Tokiomis sąlygomis juokinga būtų kalbėti apie rimtą mokslą, galimybę įsigyti reikalingą profesiją, be kurios dabar labai sunku gauti padoriau apmokamą darbą. O daugelis socialinių programų, skirtų padėti bėdos ištiktiems žmonėms, mokyti jaunimui, padėti išsilaikyti neturtingiems, dabartinės administracijos yra suspenduotos. Lėšės juk reikalingos Pentagonui, o oficialiu Washingtono obalsiu tapo, kad neturtin-gieji, kurių tarpe daug juodaodžių, patys turi pasirūpinti savimi. Vienas įtakingų žurnalų taip ir parašė, kad "didesnę atsakomybę turi jausti patys neturtin-gieji".

Aiškiau ir nepasakysi. Ir lieka viena išeitis: būti turtingu. Dar geriau — labai turtingu. O visų geriausia — labai turtingu ir baltu. Ne visi tokiais gali būti? Tuo blogiau jiems!

Tokia antroji amerikietiško gyvenimo pusė. Žymiai mažiau reklamuojama namuose, jau nekalbant apie užsienį, bet — vis labiau skaudesnė milijonams amerikiečių.

V. M.

Mįslingi pabėgėliai

Kaip palikti Tėvynę? Kaip pelnyti "politinio pabėgėlio" titulą? Vakarų propaganda atkakliai perša mintį, esą, vos ne kiekvienas socialistinės valstybės pilietis tegalvoja apie vieną: kuo greičiau ištrūkti ir apsigyventi "laisvajame pasaulyje"... Šio teiginio tikroviškumu verčia abejoti beapeliacinis tonas, su kuriuo panašios žinios yra pateikiamos. Taip ir noras pakelti kokio tėvynės išdaviko visuomeninį statusą. Pavyzdžiui, "Draugo" dienraštis pernai pranešė: "Pabėgo į Vakarų Estijos viceministeris". Po mėnesio "viceministeris" suliesėjo iki "aukšto pareigūno", o dar vėliau smuktelėjo iki paprasto "pareigūno". Taip "Draugo" dienraštis, taip ir kiti dešinieji emigraciniai leidiniai mulkina save skaitytojus. Kas iš tikrųjų tas blandaus žvilgsnio žmogėnas — aukštas, ar nelabai aukštas pareigūnas — skaitytojai taip ir nesužinojo.

Keistas ir mįslingas pats dažno pabėgėlio atsiradimas Vakaruose. Štai prieš penkerius metus Vakaruose atsidūrė Kazys Ėringis. Reakcinei išėivijos propagandai radosi proga plačiai prasižioti apie "inteligentijos nutekėjimą iš Lietuvos į Vakarų", apie visokias galimas tokio "nutekėjimo" pasekmes. Plačiai rašyta ir kalbėta apie tariamai vėgriškas mokslinio darbo sąlygas Lietuvoje, apie tai, kaip svajoja Lietuvos mokslininkai ištrūkti iš "sovietinio pragaro" ir panašios nesąmonės. Norime pasakyti štai ką: institutą, kuriame K. Ėringis dirbo, iš Odesos uosto tada pasiekė jo laiškas, kuriame buvo prašoma parūpinti raštą munitinei, leidžiantį jam, t.y. Ėringiui, grįžus iš mokslinės ekspedicijos po pietų jūrų salas, įsivežti į Lietuvą augalų herbarą... Kam žmogui rašyti tokį laišką, jeigu jis nesiruošia grįžti namo? Vadinas, sėsdamas į laivą, V. Ėringis neži-

nojo, kad namo nebesugrįš... Be lieka šiandien spėlioti apie tai, kas, kaip ir kokiais būdais atgabeno K. Ėringį 1981-ųjų metų rudenį į Čikagą ir perdavė BALFui — organizacijai, kuri už savo atsiradimą dėkinga CŽV, kuri daug metų vykdė ir tebevykdo žvalgybos užduotis. Ar nebuvo ir K. Ėringio atsiradimas Vakaruose iš anksto suplanuotas?

Tai tik vienas faktas, griauan-tis darnią Vakarų propagandos versiją apie pabėgėlius į Vakarų. Panašių faktų yra daugiau. Pavyzdžiui, T. Venelova, dabar gyvenantis JAV, iki 1976 m., t. y. iki 38-erių metų amžiaus nesidomėjo tarptautine politika, bet kaip tik 1976-aisiais staiga tapo dideliu politikos žinovu... Ar ne todėl, kad kai kam už Atlanto nepatiko pozityvi politinė raida Europoje, nelabai patiko ir 1975-ųjų metų Helsinkio pasitarimų Baigiamąjį aktą, įtvirtinusio pokarines realijas, pasirašymas? Beje, kaip tik 1976 metais T. Venelova ir gavo iškvietimą į Vakarų.

Ne heroiški žygdarbiai apie tariamą veržimąsi į Vakarų, o Vakarų specialių žinybų kruopščiai suplanuota veikla matyti už ne vieno pasitraukimo iš Tėvynės.

V. Liauška

malta ir duobėtu keliu", jų nusausino "pavergimas utilitariniams tikslams", jai kenkia, ją visai galabija... Prisiminus dar D. Rodos, o dabar J. Lukoševičiaus, K. Bagdonavičiaus, kitų tarybinių lietuvių autorių taiklius politinius feljtonus, humoreskas apie išėivijos "veiksnius", J. Aleksandravičiaus krevių aiškinių motyvai pasidaro daugmaž žinomi ir suprantami: matyt, yra atpažinęs save ne vieno mūsų humoristo kūrinėje. Ar ne todėl jis visiškai atsisako savo sieksniniame straipsnyje bent vieno tarybinio autoriaus konkretesnės analizės, o gal net bijo, vengia tokios analizės? Šiaip ar taip — įsipareigoti J. Aleksandravičius aiškiai nėra linkęs. Tai kam hauginti dėl vargin-gos kitų padėties, jeigu pats neturi ką pasakyti naujo ir šviežio?

Atsakymas netyčiom aiškėjo iš pastraipos, kur A. Kalėdos studija apibūdinama kaip "tikrai įdomi, nes kas gi iki šiol mėgino panagrinėti mūsų humoristiką". Bet palaukit: A. Kalėdos studija — apie komizmą tarybinėje lietuvių prozoje, o J. Aleksandravičius sako "mūsų humoristika"... Klaida? Neapsižiūrėjimas? Gali būti. Tačiau tas neapsižiūrėjimas geriausiai parodo neišsakomą, nedrąsų siekimą vis dėlto būti po vienu stogu su V. Žilinskaite, kitais tarybiniais lietuvių humoristais ir susilaukti tokio pat kvalifikuoto dėmesio... Deja, J. Aleksandravičiui, kitiems išėivijos literatams yra privalomas antitarybinis tonas, griežtos ideologinės nuostatos. Todėl apjungiantis žodis "mūsų" — tiktai pasąmonės vaisius, tos pasąmonės, kuri išėivijos literatų rašiniuose vis dažniau priešinasį sąmoningoms J. Aleksandravičiaus ir kitų išėivijos autorių peršamoms nesąmonėms apie Tarybų Lietuvą, jos literatus. J. Š.

RECENZENTO NEAPSIŽIŪRĖJIMAS

Tvirtas pozicijas lietuvių tarybinėje prozoje ir poezijoje turi humoras ir satyra. Geriausių satyrinių pavardės ne tikai žinomos, bet jų ir prisibijoma... Tai natūralu: gyvenimas be sveiko humoro, be šmaikštaus žodžio — tas pats, kas sriuba be druskos. Logiška manyti, kad linksmoji mūsų raštijos sritis anksčiau ar vėliau turėjo sulaukti deramo kritikos ir literatūros mokslo dėmesio; taip ir įvyko, kada literatūros kritikas Algis Kalėda išleido studiją "Komizmas lietuvių tarybinėje prozoje" (Vaga, 1984, 312 p.). Knyga aptarta Lietuvoje, į ją atsiliepė ir čekiškiai "Akiračiai", patalpinę plato-ką J. Aleksandravičiaus recenziją.

J. Aleksandravičius supažindina su knygos struktūra, joje nagrinėjamų kūrinių autoriais, nurodo, kokie teoretikai, jo nuomone, galėjo padidinti knygos analitinį krūvį... Tai ir visos racionalusis atlankos dydžio straipsnio turinys. Toliau Aleksandravičius imasi politikieriškai paruošti lietuvių tarybinę humoristiką, kabinėjasi prie atskirų autorių, nevengia tiesiog chuliganiškų epitetų. Auto-

rius net sukuria tokį vaizdelį: "Yra, deja, totalitaristinis pasaulis, kur humoristas kiekvieną rytmetį nustato savo laikrodį pagal partijos bokšto laikrodį ir bėga pasiimti instrukcijų iš humoro ministerijos". Klausimas būtų toks: kam iš viso reikalingi panašūs humoristai? Yra "ministerija", yra "instrukcijos", pagal kurias kiekvienas individualiai gali susimaišyti šioj tokį plaučius dirginantį kokteilį... Reikia pripažinti, seklūs juokeliai — dar ne atsakymas į rūpinus klausimus. Pavyzdžiui, kaip sureglamentuotoje tarybinėje lietuvių humoristikoje išskyla tokios pirmo ryškumo žvaigždės, kaip V. Žilinskaitė, kurios talentų priverstas pripažinti tas pats J. Aleksandravičius? Kaip atsitiko, kad "totalitarinėje" Lietuvoje leidžiamas žymiausių prieškarinio feljtonistų kūrybinis palikimas? Kodėl šiuolaikiniai lietuvių humoristai plačiai žinomi ne tikai Lietuvoje, bet ir toli už jos ribų? Ko, deja, nepasakysi apie vieną kitą aštraličėvų literatą išėivijoje...

Anot mūsų užjūrio oponento, tarybinę humoristiką žengia "iš-

Saldumynų karalystė

Sapnavau, sapnavau, kad
[mėnulyje buvau.
Ką gi tu matei mėnuly?
Ten saldinių krūvos guli,
stovi kalvos šokolado...

Taip prasideda lietuvių liaudies poeto Justino Marcinkevičiaus eilėraštis vaikams "Sapnas". Kad jis virstų tikrove, keliauti labai toli nebūtina. Tereikia apsilankyti konditerijos fabrike. Kad ir Vilniaus "Pergalėje".

Dar telokai nuo įmonės jaučiami malonūs kvapai. Na, o fabriko cechai — tai lyg saldumynų karalystė. Įdomu stebėti, kaip konvejeriu slenka saldinių virtinės. Iš pradžių trys takeliai, vėliau šeši, devyni, dvylika... Tikra saldinių upė. Bet štai jos kelyje nedidelis slenkstis — čia gardumynus specialios mašinos aprenkia "šokolado rūbu". Dar kelios minutės, ir saldumynai paruošti kelionei į parduotuves. Įvyniotus į spalvingus, įvairiausius piešinius padabintus popieriukus "Zarasus", "Raudonąją aguoną", "Planetą", "Vilnių" mielai perka ne tik Lietuvos gyventojai. Šie saldiniai pasiekia šalies šiaurėje esantį Murmanską, saulėtąją Uzbekiją, eksportuojami į Lenkiją. Ypač populiarūs pirkėjų tarpe saldiniai dėžutėse. Papuoštas senųjų Lietuvos miestų, pilių, kitų architektūrinių paminklų nuotraukomis,

Daugiau kaip 50 "Dailės" kombinato keramikos, tekstilės, medžio ir odos dirbinių bus eksponuojama Paryžiuje tarptautinėje parodoje "Namų apyvoka".

"Dailės" kombinato meistrų darbai gerai vertinami užsienyje. Su pasisekimu jie buvo eksponuojami Austrijoje, Bulgarijoje, Čekoslovakijoje ir kitose valstybėse.

M. Giedrio nuotraukoje: kombinato žiedėjas Egidijus Gaigalas ruošia parodai keramikos dirbinius.

4

kraštovaizdžiais, jas į visas pasaulio šalis, kaip suvenyrus išsiveža turistai.

Plačiai po šalį, užsienį pasklinda ir kitų Tarybų Lietuvos konditerijos fabriko produkcija. O jos pagaminama iš tiesų nemažai. Štai tik "Pergalėje" — 80 tonų per dieną. O juk dar didesnės įmonės veikia Kaune, Šiauliuose. Kauniečiai, pavyzdžiui, ne tik gamina, bet ir patys kuria skanėstų receptūras. Štai įmonės inžinierė Aldona Lengviniencė už naują saldinių rūšį "Legenda" apdovanota sąjunginės Liaudies ūkio pasiekimų parodos medaliu.

Nė viena tarptautinė paroda, mugė, kuriose savo laimėjimus demonstruoja Lietuvos pramonė, neapsicina be konditerijos gaminių. O jų asortimentas kasmet įvairėja. Dideli ir maži mėgsta Kaune padarytus saldinius "Flamingas" ir "Fregata". Mat, jie ne tik skanūs, bet ir naudingi žmogaus organizmui — turi daug baltymų ir angliavandenių. Gaminant juos, panaudojami lieso pieno milteliai, pasukos. Brangias, iš tolimų kraštų atvežamas žaliavas vis dažniau keičia vietinės. Daugelio naujų rūšių saldiniai paskaninami trupintais vafliais, kukurūzų lazdelėmis, kitokiais priedais. Kelių į fabriko cechus rado ir sodų bei daržų gėrybės. Mitybos specialistai, pirkėjai gerai vertina saldinius "Obelčelė" iš obuolių tyrės, "Šypsena" iš morkų ir kitus mažo kaloringumo skanėstus. Nuolat plėsti jų įvairovę padeda respublikos konditerijos pramonės bendradarbiavimas su kolegomis iš Baltarusijos, Latvijos, Ukrainos, Jugoslavijos. Su jais keičiamasi receptūromis, technologijos naujovėmis.

Nors gardumynus tiekia trys stambios Lietuvos įmonės, tokios produkcijos pagėdaujama vis daugiau. Todėl fabrikuose pastaruoju metu vyksta dideli pertvarkymai. Antai antrąją jaunystę pergyvena viena iš seniausių įmonių — šiaulių "Rūta". Visi jos cechai persikėlė į naujas patalpas. Kartu su fabriko specialistais jose kelis mėnesius darbuosį žinomų Vokietijos Federatyvinės Respublikos, Italijos, Prancūzijos firmų atstovai. Jie padėjo sumontuoti naujausią techniką. Dabar dražė, karamelė, zefyrai daromi praktiškai be žmogaus pagalbos — visas operacijas valdo elektroninė skaičiavimo mašina. Panašiai dabar modernizuojami ir kiti fabriškai.

Naujai technikai aptarnauti reikia aukštos kvalifikacijos darbininkų ir specialistų. Juos konditerijos pramonė rengia Kauno R. Čarno profesinė-technikos mokykla, keli kulinarijos technikumai, Vilniaus universitetas, Kauno Politechnikos institutas.

Vytautas Zemaitis

Vilniuje įvyko Lietuvos rašytojų aštuntasis suvažiavimas. Šiuo metu Rašytojų sąjunga turi 216 narių. Per praėjusius penkerius metus į sąjungą priimti 25 prozininkai, poetai, dramaturgai, literatūros kritikai.

A. Sabaliausko nuotraukoje: suvažiavimo pertraukos metu Lietuvos TSR nusipelnęs kultūros veikėjas, prozininkas A. Baltrūnas (kairėje) ir Lietuvos TSR liaudies rašytojas J. Avyžius.

IŠ GRIUVĖSIŲ PAKILĖS MIESTAS

Prie plačios autostrados, bėgančios gintarinės Baltijos pusėn, netoli Maironio apdainuotos srauniosios Dubysos, įsikūręs nuo seno garsus Raseinių miestas, galintis pretenduoti į Žemaitijos sostinę. Ne kitur, o kaip tik čia, centrinėje aikštėje išdidžiai stovi žinomo lietuvių skulptoriaus Vinco Grybo paminklas "Žemaitis".

Liūdnai atrodė Raseiniai pirmaisiais pokario metais. Karo audra nušlavė nuo žemės paviršiaus didesnę dalį miesto pastatų. Kaip mena senbuviai, aplinkui tik vieni griuvėsiai riogsojo. Todėl miesto svečiai, nesilankę čia keliolika metų, turi kuo dabar stebėtis. Naujais namais pasipuošę senoji Dubysos gatvė, plačia alėja per visą miestą tęsiasi naujoji Tarybų gatvė. O į dešinią Raseikos upelės krantą, kur plytėjo dykvietė, "nužengė" baltamūris gyvenamasis mikrorajonas su parduotuvėmis, buiticos tarnybos įmonėmis, mokyklomis. Statybų užmojai Raseiniuose ir toliau didėja.

Mieste prie Dubysos veikia keltas pramonės įmonių. Ypač gerai žinomi ir mielai perkami drabužiai su siuvimo fabriko "Šatrija" ženklu. Kruopščios siuvėjų darbininkų jėgos apėmė visą miestą. Raseinių miesto ir rajono parduotuvėse prekiaujama vietinės sviesto gamyklos suslėgtais gardžiais sūriais, kitais pieno produktais.

Raseiniuose daug mokyklų — dvi vidurinės, vakarinė pamaininė, muzikos bei profesinė technikos. Pastaroji — viena geriausių tokio profilio mokymo įstaigų Lietuvoje. Ji jau paruošė respub-

Nuotraukoje: Raseinių miesto centrinėje aikštėje — skulptoriaus Vinco Grybo "Žemaitis".

likos liaudies ūkiui per 10 tūkstančių traktorininkų, elektromontierių-ryšininkų, vairuotojų.

Raseiniečiai moka ne tik gerai dirbti, bet ir turiningai ilsėtis. Neveltui jų mieste dažnai rengiamos zininės saviveiklinių kolektyvų apžiūros ir Žemaitijos meno dienos. Tada į Raseinius suguža, suplaukia šokėjai, dainininkai, liaudies meistrai iš visų Žemaitijos kampelių. Patys šeimininkai taip pat turi ką parodyti. Kiekvienoje įmonėje yra pajėgių meno savi-veiklos entuziastų ratelių, o rajoninių kultūros namų kaimo kapela yra tradicinio konkurso "Žemaitiškas smuikelis" daugelio metų prizininke.

Į miestą atvykęs svečias paprastai stengiasi pamatyti bent vieną savito liaudies teatro spektaklį, aplankyti medžio drožėjo Z. Jamsaičio darbų klėtėlę.

Dainius Ručinskas

Nuotraukoje: Dubysos gatvė Raseiniuose.

(D. Katkauskos nuotraukos)
Vilnius, 1986 m. birželio 19 d.

ŠOKIŲ MOKYTOJA IŠ ŽEMAITIJOS

Didelio pasisekimo susilaukia kiekviena Plungės rajoninių kultūros namų liaudies dainų ir šokių ansamblio "Suvartukas" koncertinė programa. Ir visada daugiausia gėlių, šiltų sveikinimo žodžių pelno šio saviveiklinio kolektyvo meno vadovė, Lietuvos TSR nusipelnusi kultūros švietimo darbuotoja Danutė Radvilavičienė.

Pradėjusi nuo aštuonių porų šokių ratelio, ši entuziastė dirbo ir tebedirba su tikru žemaitišku užsispyrimu jau beveik trisdešimt metų. Jos vadovaujamas kolektyvas tapo aukšto meistriškumo ansambliu, vienijančiu arti šimto šokio, dainos ir muzikos mylėtojų. "Suvartuke" šiandien šoka 10 porų — darbininkai, tarnautojai, mokytojai, inžinieriai, moksleiviai. Vadovė nepamiršta ir pamainos. Veikia gausus vaikų šokių kolektyvas, kurio nariai vėliau papildys šį ansamblį.

Čia verta prisiminti, kad nemažas būrys D. Radvilavičienės mokinių tapo garsiais šokėjais, balcmeisteriais. Antai buvusi šio ansamblio solistė Skaistė Pajėdaitė-Idzelevičienė, kaip ir jos vyras Jonas Idzelevičius, tapo tarptautinės klasės pramoginių šokių šokėjais. Genė Izmailienė ir dar keltas kitų dirba šokių ratelių vadovais įvairiose Lietuvos vietose. Ne vienas suvartukietis tapo "Lietuvos" ansamblio artistu, daugelis, sekdamį savo mokytoja, studijuoja choreografiją.

Pats svarbiausias ir didžiausias šokių mokytojos D. Radvilavičienės siekimas — šokėjų meistriškumas, kuris iš tikrųjų didelės paklausėms Danutę, kaip to pasiekama.

— Viską lemia darbas ir noras, — gražia žemaičių tarpe pasakoja Radvilavičienė. — Tam pasiekti mes negailime nei laiko, nei pastangų. Mūsų ansamblis niekada neatostogauja, visada dirba noriai, įtemptai.

O kad pasiekiami gražūs rezultatai, "Suvartukas" jau įrodė ne vieną ir ne du kartus. Ansamblis daug kartų iškovojo prizinių vardų respublikiniuose konkursuose. Juo gėrėjosi visų, pradėdant 1960 metais, respublikinių dainų švenčių žiūrovai. "Suvartukas" vienodai gražiai atlieka ne tik lietuvių, bet ir kitų Tarybų Sąjungos bei įvairių pasaulio šalių tautinius šokius. Savo meistriškumą ansamblis demonstravo daugelyje didžiųjų Tarybų Sąjungos miestų, taip pat užsienio šalyse — Bulgarijoje, Lenkijoje, Čekoslovakijoje,

Nuotraukoje: Plungės rajoninių kultūros namų liaudies dainų ir šokių ansamblio "Suvartukas" meno vadovė D. Radvilavičienė.

Vokietijos Demokratinėje Respublikoje, Alžyre, Portugalijoje.

D. Radvilavičienė ne tik moko šokti, bet ir pati kuria naujus lietuviškus šokius. Ji šokių "Svirtelė", "Kauškutis", "Trepis" jauniui, taip pat šokių vaikams "Trys liepsnelės", "Riestainiukas", "Išėjo tėvelis į mišką", "Op, op", "Antytės" ir kitų autorė.

D. Radvilavičienė gyvena ne vien tik "Suvartuko" rūpesčiais. Ji nori, kad visur klestėtų šokių menas, todėl savo didelę patirtį mielai perteikia kitų šokių kolektyvų vadovams. Kalvotosios Žemaitijos dukra pelnė didelį pripažinimą visoje Lietuvoje. Antai už 1985 metų respublikinės dainų šventės režisavimą kartu su kitais respublikos meno darbuotojais jai paskirta Lietuvos TSR Valstybinė premija. **Povilas Maksimovas**

PO ZODIAKO ŽVAIGŽDĖM

Pavakarys. Iš geltono autobuso Vilniaus pakraštyje — Verkiuose išlipa keleiviai. Būrelis jaunimo pasuka į kelią, per parką vedantį link senųjų Verkių rūmų. Netrukus vienoje salių užsidėga šviesos, per tuščias menes nuaidi muzikos garsai. ... Kiekvieną mėnesio penktadienį šio senovinio pastato — Mokslininkų rūmų šeiminkais tampa Lietuvos Mokslų akademijos jaunimas — "Zodiako" klubo nariai. Jo rezidencija pastoviai įsikūrė vienoje iš rūmų salių, kurios lubose "šviečia" visų Zodiako žvaigždžių freskos.

"Zodiakas" vienija daugelį universiteto, kitų aukštųjų mokyklų auklėtinių, išsisklaidžiusių po dvy-

Savaitgalis prie ežero

Kai tik atšyla orai, sužaliuoja medžiai, dešimtys tūkstančių vilniečių kiekvieną penktadienį patraukia iš miesto įvairiausiomis kryptimis. Tačiau bene didžiausios automobilių virtinės paprastai nusidriekia Molėtų link.

... Vaizdingose Bebrusų ežero pakrantėse tarp sakais kvepiančių pušynų tarsi grybų pridę originales architektūros dviejų, trijų kambarių kotedžų. Visi jie priklauso stambioms Tarybų Lietuvos sostinės pramonės įmonėms — Skaiciavimo mašinų, Kuro aparatūros gamykloms, Statybinių medžiagų fabriku ir kitoms. Jų lėšomis čia taip pat pastatytos valgyklos, dešimtys sporto aikštelių, įrengta didžiulė valčių priplauka, jachtklubas. Užstatymo projektus paruošė žymūs respublikos architektai, kaip vyksta statyba, nuolat kontroliavo gamtos apsaugos inspektoriai. Tad nenuostabu, kad neretai anksčiau iš miego pakilę poilsiautojai prie pat namukų prisirenka pilnus krepšius grybų, prisiuogauja. Negrįžta be laimikio ir žvejai, kurie ne tik gauda žuvis, bet ir ištus metus rūpinasi, kad jų ežere būtų kuo daugiau ir kuo įvairesnių. Gerai sugyvena su poilsiautojais nuolatiniai Bebrusų apylinkių "gyventojai" — kiškiai, stirnos, šernai, hebrai, briedžiai ir coverės.

Daugelis darbuotojų su šeimomis poilsiavietėje prie ežero ne tik praleidžia savaitgalis, bet čia ir atostogauja. Visos paslaugos ir maitinimas šeimai per dvi savaites kainuoja ne daugiau kaip dešimtadalį darbininko mėnesinio atlyginimo. Likusią dalį apmoka profsąjunga.

Panašių poilsiaviečių, kurias

hendromis lėšomis įsirengia pramonės įmonės, organizacijos ir įstaigos, — Tarybų Lietuvoje dešimtys. Ir statomos jos toli gražu ne ten, kur kas susigalvoja. Visą šį darbą kontroliuoja valstybiniai Statybos reikalų ir Gamtos apsaugos komitetai. Jų specialistai paruošė poilsio zonų išdėstymo schemą. Į ją pateko ir Kuršių Nerija, ir ežeringi Zarasų, Ignalinos, Dzūkijos rajonai, Žemaitija, Panemunė. Pastaraisiais metais čia iškilo istisi sveikatingumo miesteliai. Juose poilsio namai, sanatorijos, profilaktoriumai. Skirdamos didžiutes lėšas statyboms, įmonės bei organizacijos daug jų sunaudoja aplinkos tvarkymui. Štai vien respublikos miškuose pramonės įmonės kasmet atlieka įvairių darbų už šimtus tūkstančių rublių. Priskirtuose plotuose gamybininkai padeda kirsti ir išvežti sausuosius medžius, sodina jaunuolynus, įrengia turistinius takus, specialias vietas palapinėms, laužams. Nuo pagrindinių automagistralių prie poilsiaviečių veda patogūs, dažniausiai asfaltuoti keliai. Atvykstantiems nuosavu transportu įrengtos mašinų stovėjimo aikštėlės.

... Sekmadienio pavakarę poilsiavietės ištuštėja. Pasisėmę jėgų, žmonės grįžta į miestą. Gerai padirbėję, savaitgalį jie vėl praleis ežero pakrantėje, pajūryje arba prie upės. **V. Z.**

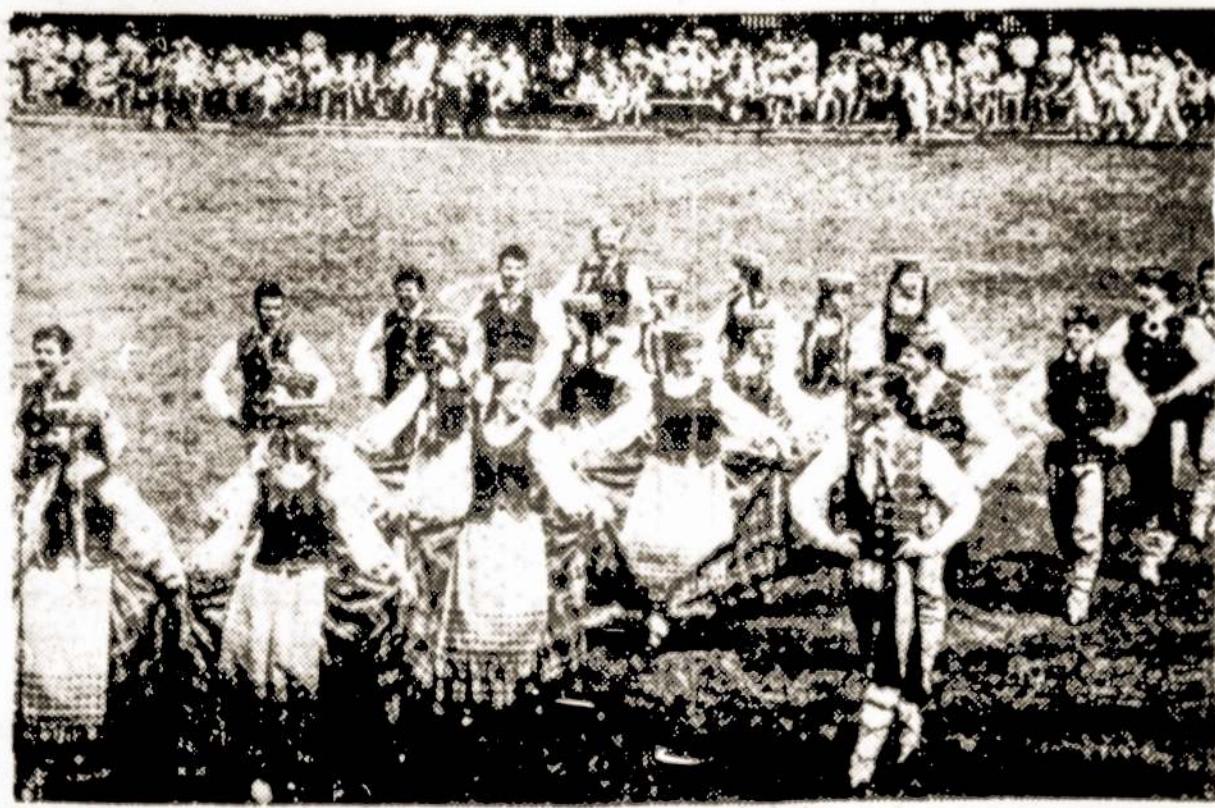
Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Puslaidininkų fizikos instituto mokslininkai kuria įvairius puslaidininkinius prietaisus bei integralines schemas gamybai automatizuoti ir valdyti. Čia atliekami fundamentalūs tyrimai karštų elektronų, puslaidininkų plazmos srityje.

A. Sabaliausko nuotraukoje: fizikos matematikos mokslų daktaras Jonas Parščliūnas (kairėje) ir vyresnysis inžinierius Žydrūnas Bilkis instituto laboratorijoje darbo metu.

aktualiausias mokslo ir techninės pažangos problemės, analizuojamos įvairios hipotezės.

... Parinkę savo klubui skambų žvaigždžių juostos — Zodiako vardą, jaunieji mokslininkai nepretendavo tapti mokslo žvaigždėmis. Tačiau nemaža pirmųjų klubo narių jau vadinami profesoriais, žymiais mokslo specialistais, yra tapę TSRS ir respublikos valstybinių premijų laureatais.

R. Grumadaitė

Nuotraukoje: "Suvartuko" šokėjai. Vilnius, 1986 m. birželio 19 d.

(V. Gaudiešiaus nuotraukos)

Vilniuje įvyko kultūrinių-buitinių, galanterijos, sporto prekių, suvenyrų, baldų didmeninės mugės. Jose dalyvavo apie 160 respublikos įmonių. Mugės metu gamybininkai kartu su prekybininkais aptarė prekių asortimentą ir sudarė jų tiekimo sutartis 1987 metams.

Mugėje pateikta apie 4,000 pavadinimų įvairių prekių. A. Sabaliausko ir K. Jankausko nuotraukoje: mugės vaizdas.

Laiškas iš Vilniaus

BE ŠYDO

Rašant šias eilutes, tarptautinių žinių laidos, kurias perduoda mūsų radijas ir televizija, spausdina laikraščiai, bene dažniausiai minimu žodžiu yra "Libija".

Taip yra ne tik mūsųose: visame pasaulyje vyksta plačios demonstracijos, nukreiptos prieš begėdišką agresiją, masinės informacijos priemonės praneša apie pačių skirtingiausių politinių pažiūrų, socialinės padėties žmonių pasipiktinimą nauju Vašingtono "žygiu".

Šis atviro smurto aktas praktiškai nesulaukė pritarimo netgi iš artimiausių Jungtinių Amerikos Valstijų sąjungininkų NATO bloke, išskyrus Angliją, kuri piratiškam antskrydžiui prieš Libiją leido naudoti savo bazes. Štai Prancūzijoje kilo politinė audra, pasirodžius informacijai, kad, galimas dalykas, "Uncle Sam" pažeidė Prancūzijos oro erdvę antpuolio metu. Kaip rėdo informaciniai pranešimai, ir jūsų šalyje — daugybė žmonių, nuoširdžiai pasipiktinusių Pentagono "žygdarbiu". Tuo labiau, kad aiškėja naujos detalės. Pasirodo, antskrydžio prieš Libiją metu buvo panaudotas ginklas, prilygęs masinio žmonių naikinimo priemonėms — kasetinės (cluster) bombos. O juk ruošiant užpuolimą ir jo metu Vašingtonas trimitavo tik apie karinių objektų Libijoje ataką. Gi šios bombos yra skirtos tik žmonėms naikinti ir žaloti. Tokie faktai, kurie, manau, gerai žinomi ir jūsų laikraščio skaitytojams.

O gal ir ne? Juk, kiek suprantu, "didžioji" amerikietiška spauda tokiais atvejais dažniausiai rašo tik tai, kas naudinga bosams. Na, o apskritai šį kartą propagandai buvo skirtas didelis vaidmuo...

...Dar prieš agresiją buvo bandoma paruošti visuomenės nuomonę. Jūs, tikriausiai, atkreipėte dėmesį, kiek daug pastaruoju metu apie Libiją rašė amerikietiški laikraščiai ir žurnalai?

Rašė, švelniai pasakius, labai savotiškai: tik su minuso ženklų. Ypač apie libiečių lyderį Muamara Kadafį. Buvo prieita net iki to, kad vienas respektabelus žurnalas išspausdino platų interviu tema "reikia pašalinti Kadafį ar ne?"

6

Tai savotiška XX amžiaus pabaigos cinizmo viršūnė.

Suprantu, jūs gal pasakysite: pas mus spauda laisva, ji daro visiška ką nori, niekas negali jai įsakyti. Ką gi, netgi sutikus su tuo (nors gyvenimo faktai rodo visiskai ką kita), bet tai jau atskira tema. Pati Vašingtono administracija šį kartą pasirodė netgi beįprasto šydo: juk vienu pagrindinių taikinių buvo Muamara Kadafio rezidencija. Piratiško antskrydžio metu žuvo jo įdukrinta mergaitė, buvo sužeisti kiti šeimos nariai.

Dar daugiau. Kaip vėliau paaiškėjo, Vašingtone jau buvo iš anksto paruoštas pareiškimas dėl Kadafio "atsitiktinio žuvimo". Dar prieš užpuolimą vienas aukštas dabartinės administracijos pareigūnas be jokių dvejonų oficialiai pareiškė: lyderio "pakeitimas" Tripolyje gal "pasuktų įvykius mums reikiamu kursu".

Tai daug, labai daug pasako apie Vašingtono moralę ir nuoširdumą, ypač tada, kai kalbama humanitariniais klausimais. Juk dabartiniai Jungt. Amerikos Valstijų įstatymai draudžia rengti pasikėsimus prieš užsienio valstybių vadovus!

Tai ar ne įsidėmėtinas pavyzdys, kokia tų įstatymų praktinė vertė? Tikruosius Pentagono kėslus puikiai parodo ir jums gal mažiau žinomas faktas.

Libija buvo atakuojama ne tik bombomis, bet ir... radijo bangomis. "Voice of America" be paliovos perdavinėjo ir perdavinėja atvirą dezinformaciją, ragina kelti netvarką ir grasina susidorojimu. Tiesiogine to žodžio prasme praejus pusvalandžiui po lėktuvų užpuolimo, "Voice of America" transliavo į Libiją specialią laidą, kurios tikslas buvo sukelti toje šalyje paniką. Tai nepavyko, tačiau propagandinė, psichinė ataka prieš tą suverenią arabų šalį tęsiasi. Bet kuriuo momentu ta ataka gali vėl virsti ant nekaltų žmonių galvų krentančiomis bombomis: JAV prezidentas R. Reaganas ką tik pagrasino Libijai nauju užpuolimu. Ir visa tai daroma, pasidabinus kilniais "kovos su terorizmu" šūkiomis, kalbomis, kad būtų

"VILNIES" DIREKCIJOS TARIMAI

Gegužės 30 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis, kuriame dalyvavo ir redakcijos nariai bei knygvedys. Administratorės nebuvo, nes sirgo. Pirmininkė P. Malinauskienė atidarė posėdį 1 val.

Sekretorė perskaitė praėjo posėdžio tarimus, kurie buvo priimti. Kadangi nebuvo administracijos raperto, tai pirmiausia išduotas redakcijos raportas. J. Marazienė žymėjo, kad nuo balandžio 19 d., kai drg. S. J. Jokubka išvyko palydėti žmonos į Mayo kliniką, Rochester, jai teko atlikti jo ir jos pačios darbą. Ji taipgi priminė, kad prie laikraščio puslapių laužymo jai padėjęs P. Vaitkus, Jokubka jau grįžo į Čikagą, bet kol kas negalys palikti vienos ser-

gančios žmonos ir nežinąs, kaip greitai galės grįžti pastoviai dirbti redakcijoje.

Iki administratorės susveiks, pažadėjo laiškus priimti Julius Urbikas ir A. Litvinas pasikeičiant.

Rūpestingai aptarti būsimo "Vilnies" dalininkų suvažiavimo reikalai. Pasiskirstyti darbai, ypač pasiruošimui prie banketo, už kurio prirengimų atsakomybę teko A. Vaitkienei.

Aptartas dovanų klausimas, t.y., kad gautos dovanos nuo svečių, ypač iš T. Lietuvos, turi pasilikti "Vilnies" salėje, o ne pas atskirus asmenis.

Visi pasižadėjo daryti viską, kad suvažiavimas būtų sėkmingas ir kad "Vilnies" ateitis būtų užtikrinta.

Sekr. J. M-nė

LINKĖJIMAI IS FLORIDOS

Čikagiečiams gerai pažįstama ir savo laiku veikusi Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijoje Emilija Balčiūnienė rašo iš Seminole, Fla. Ji prašo perduoti čikagiečiams, ypač vilniečiams, linkėjimus ir skundžiasi, kad išsiilgusi visų. Be to, pažymi, kad Floridoje šiuo laiku labai karšta, ji norėtų grįžti į Čikagą, bet kol kas dar neparduodanti namo. Jei pasitaikys parduoti, tai ji tikrai grįšianti.

Dėkui jai už linkėjimus. Mes jos laukiame grįžtant, nes kultūriečiams ji labai reikalinga.

A. Vaitkienė

EX MAINIERIŲ KLUBO NARIŲ ŽINIAI

Dar kartą primenu, kad Ex Mainierių Draugiško klubo narių susirinkimas įvyks birželio 21 dieną 12 val. "Vilnies" salėje, 3116 So. Halsted St. Prašau visus narius atsilankyti, ypač tuos, kurie atsilikę duoklės mokėjime. Jei šiame susirinkime neužsimokėsite ir lauksite kito (t.ž. 6 mėn.), tai liksite suspenduoti. Lauksiu gausaus atsilankymo.

Sekr. J. M-nė

JONAS PATECKAS PAPUOŠĖ "VILNIES" SALĖ

Artėjant suvažiavimui ir esant nuo lietaus ištrupėjusioms "Vilnies" salės luboms, drg. Jonas Pateckas sutaisė ir išdazė sužalotas lubas. Darbas nelengvas, bet jis gabiai tai atliko. "Vilnis" dėkinga Jonui už gražų darbą.

V-tė

Čikagiečių žiniai

Per eilę metų Grant parke vyksta puikūs koncertai. Šią vasarą koncertai prasidės birželio 21 d., baigsis rugpjūčio 24 d.

na apginti amerikiečių gyvybes. Be abejonės, terorizmas mūsų dienomis įgavo grėsmingus mastus. Tačiau dabartinė administracija, užuot mėginusi pašalinti to terorizmo šaknis ir priežastis, juo paprasčiausiai naudojami savo tikslams, savo gruoboniškai politikai. Jai terorizmas paprasčiausiai naudingas.

...Tie įvykiai, jų priežastys ir pasekmės puikiai žinomos ir Lietuvos žmonėms. Ir tiek laiškuose mūsų laikraščių redakcijoms, radijui, televizijai, tiek pokalbiuose su žmonėmis dažnai skamba žodžiai: "Tai — tikrasis Vašingtono veidas".

Galima tik pridurti: be šydo.

Jonas Lukys

Vilnius, 1986 m. balandis

Mirę lietuviai

— Gegužės 29 d. mirė Anna S. Banis-Stockiūtė, sulaukusi 85 m. a. Gimė Lietuvoje, šioje šalyje išgyveno 65 metus. Liūdi sūnus ir šeima, sesuo, brolis ir jų šeimos. Palaidota gegužės 31 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Gegužės 30 dieną mirė Ida Valceris, 76 m. a. Gimė Lietuvoje, Rascinių rajone, Vatgerio kaime. Šioje šalyje išgyveno 30 metų. Liūdi sesuo ir jos šeima bei kiti giminių. Palaidota birželio 3 dieną Bethania kapinėse.

— Birželio 1 d. mirė Charles J. Jurgelonis, 86 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 66 metus. Liūdi žmona ir kiti giminių. Palaidotas birželio 4 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Birželio 3 d. mirė Marija Grebliūnienė - Bagdonaitė, sulaukusi 75 m. a. Gimė Lietuvoje, Joniškyje. JAV-se išgyveno 36 metus. Liūdi vyras, sūnus ir jo šeima bei kiti giminių. Palaidota birželio 7 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Birželio 4 d. mirė gen. Vladas Miezėlis, sulaukęs 92 m. a. Gimė Lietuvoje, Utenos rajone, Daugailių apylinkėje, Jakštų kaime. Į šią šalį atvyko po II Pas. karo. Palaidotas birželio 6 d. Sun City, Arizona kapinėse. Liūdi žmona, sūnus, dukterė ir jų šeimos.

***

— Lietuvoje gegužės 21 d. mirė Lietuvos liaudies rašytojas Juozas Grušas. Gimęs 1901 m. lapkričio 29 d. Šiaulių rajone, Žodžių k.

— Lietuvoje mirė Kipro Petrausko našlė Elena Zalinkevičaitė-Petrauskienė, eidama 86 metus. Buvo aktyvi Lietuvos teatro ir scenos dalyvė.

W. DORINO ANOKE BAIGĖ AUKŠTĄJĮ MOKSLĄ

Besikalbant su drg. W. Dorinu "Vilnies" dalininkų suvažiavime, sužinojau, kad jis atvykęs ne tik į suvažiavimą, bet ir dalyvauti savo anūkės Julia Dorin mokslo baigimo iškilnėse. Jo anūkė (sūnaus dr. Walterio Dorino dukra) baigė Western universiteto prekybos skyrių Evanstone. Sakė, kad atvažiuos ir jo sūnus, kaulų gydytojas, o po iškilmių visi grįš į San Diego, Calif.

Linkiu jaunai Julia Dorin sėkmės gyvenime ir pasirinktoje mokslo srityje. O Walteriui Dorinui didelis dėkui už dalyvavimą suvažiavime ir už šimtinę "Vilniai".

V-tė

Vilnis, 1986 m. birželio 19 d.

"VILNIES" DALININKŲ SUVAŽIAVIME PRIIMTA REZOLIUCIJA

Mes, laikraščio "Vilnis" dalininkai ir organizacijų atstovai, susirinkę į 66-ąjį suvažiavimą 1986 m. birželio 8 dieną, "Vilnies" salėje, 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill., vienbalsiai užgiriame laikraščio vedamą politiką, kartu džiaugiamės, kad laikraštis per savo gyvavimo laikotarpį nenukrypo nuo politinės linijos, kuri buvo priimta organizuojant ir įsteigiant laikraštį.

Šių dienų pats svarbiausias uždavinys, tai vesti neatlaidžią kovą prieš branduolinio karo rengėjus. Tam turime dėti visas galimas pastangas, siekiant pašalinti pavojų to baisaus karo, kuris gali sunaikinti mūsų planetą.

Mes didžiuojamės, kad laikraštis "Vilnis" prisidėjo prie tų svarbių laimėjimų (įvedimas senatvės apdraudimas, sutrumpinimas darbo valandų, įvedimas nedarbo apdraudimo ir kt.), kuriais dabar darbininkai naudojasi. Bet kartu prašome ir raginame, kad laikraštis taip rūpestingai stovėtų ir kitų vedamų kovų už pagerinimą gyvenimo sąlygų ir užtikrinimą darbo, duonos ir pastogės darbo žmogui.

Mes, šio suvažiavimo dalyviai, žadame griežtai stovėti, kad pasaulyje būtų įgyvendinta pastovi taika, o tai reiškia, kad mūsų šalies atsakingi pareigūnai užmegztų taikingesnius ir glaudesnius santykius tarp JAV ir Tarybų Sąjungos. Tada tarptautinės derybos atneštų kitus vaisius ir būtų susitarta kontroliuoti branduolinių

ginklų gamybą, nusiginklavimas pats savaime sektų.

Mes didžiuojamės, kad laikraštis "Vilnis" stovėjo ir stovi pirmose gretose JAV lietuvių darbo masėms. Taipgi pastoviai palaiko draugiškus santykius su gimtąja šalimi Tarybų Lietuva. Esame dėkingi broliams ir sesutėms už draugišką kooperaciją raštais.

Reiškiamo gilią užuojautą tarybiniai liaudžiai dėl neseniai įvykusios nelaimės Černobylio atominėje elektrinėje ir trokštame, kad tokių nelaimių nepasikartotų ne tik Tarybų Sąjungoje, bet ir visame pasaulyje.

Reiškiamo gilią užuojautą šeimoms, kurios neteko brangių šeimoms narių, įskaitant tris "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos narius.

Pasizadame per šiuos metus sukelti laikraščio paramai nemažiau \$20,000, kad užtikrinus laikraščio gyvavimą. Taipgi dėsimė visas pastangas, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų ir toliau taip rūpestingai įdėtų savo indėlį prie pačių svarbiausių vedamų kovų, kad darbo žmogus galėtų džiaugtis gyvenimu ir kad aplamai įgyvendintus teisingesnę žmonijai santvarką, tai yra, be karų ir išnaudojimo.

Ilgiausių metų Tau, miela "Vilnis", darbo žmonių užtarėja ir švietėja!

Rezoliucijų komisija:

Anne Krisiken
Antoinette Vaitkus
Walteris Dorinas

A. Jakienė. Ji ir šiame suvažiavime įteikė \$1,000, ragindama kitus pasekti ją.

Didelis dėkui mieloms laikraščio "Vilnis" mecenatėms. Jei turėtume daugiau tokių duosnių draugių, tai laikraščio ateitis būtų ilgam užtikrinta. **Vilniečiai**

DĖMESIO "VILNIES" DIREKCIJAI

Praėjusiam "Vilnies" dalininkų suvažiavime buvo išrinkti nauji asmenys į bendrovės direktorių tarybą. Tiesa, dalis pasiliko ir buvusių. Senųjų ir naujai išrinktų direktorių tarybos narių posėdis įvyks birželio 27 d. 1 val. savoje "Vilnies" salėje. Prašau visus buvusius ir naujus direktorius atsilankyti, ir paskirtu laiku.

Sekr. J. M-nė

STEBISI AMERIKOS JAUNIMU

Prieš keliolika mėnesių tūlas jaunuolis su tėvais atvyko į Čikagą iš T. Lietuvos pastoviam apsigyvenimui. Jis labai nusivylė JAV jaunimu. Jam teko būti pakviestam į jaunuolių pobūvį. Jis tikėjosi susitikti puikių jaunuolių, vykdamas pats pasipuošęs geriausiais ir švariausiais drabužiais. Nuvykęs rado beveik visus apskurusiems ir purviniems drabužiais, slapta, užgatojė geriant svaigalus ir net ypatojant "dopą".

Grįžęs pasakė motinai, kad jam pasilikti Amerikoje nepakeliu, jis norįs grįžti į Lietuvą. Jei pasiliks šioje šalyje, gali patekti į jam ne prie širdies sąlygas. Esą, Lietuvoje jaunimas kultūringas ir rimtas. Kitai sakant, kaip diena nuo nakties skiriasi, taip ir JAV jaunimas skiriasi nuo Lietuvos jaunimo.

Aplankykite Lietuvą

Šiemet "Vilnies" Administracija organizuoja laikraščio skaitytojų grupes. Kaip paprastai, grupės Lietuvoje pabuvos po 10 dienų ir, labai galimas daktas, kurie norės galės po parą ar dvi nuvykti į savo gimtąsias vietas.

Trečia grupė išskris rugpjūčio 25 d., Maskvoje nakvos 2 naktis, Vilniuje 10 naktų. Grįžtant Maskvoje nakvos 1 naktį. Šia grupe kelionė, viešbučiai, maistas bei turai kainuos \$1,750 iš Niujorko.

Pirmoji ir trečioji grupės kelionėje truks 14 dienų, antroji — 15 dienų. Virš minėtos kainos gali pasikeisti.

Norintys kuria nors grupe vykti, paskubėkite registruotis, nes grupėse vietų skaičius ribotas.

Daugiau informacijų ir registracija kreipkitės:

"Vilnis" Administracija
3116 S. Halsted St.
Chicago, IL 60608
Telefonas: 1 (312) 842-7325

P.S. Šią žinių praneškite savo giminėms, draugams bei pažįstamiems.

"VILNIES" ADMINISTRACIJA

Ryšium su "Vilnies" dalininkų suvažiavimu

Įvykusio birželio 8 d. "Vilnies" dalininkų suvažiavimo nuotaikomis, nors "Vilnies" skaitytojų gretose retėja, nors retėja laikraščio darbuotojų ir aktyvistų gretos, bet laikraštis vis dar gyvas, vis dar eina. Žinoma, nebe toks, koks buvo prieš dvidešimt ir daugiau metų, bet vis tiek tebeatlieka Amerikos pažangių lietuvių visuomeniniame judėjime tokį pat vaidmenį, kokį lošė per visus savo gyvavimo metus. Tebeleiko Amerikos pažangius lietuvius vieningais, tebeleiko apšvietos spindulys. Tiesa, laikraštis leido tabloidinės formos aštuonių puslapių ir bešėna kas antrą savaitę, bet kiek vieta leidžia tebeinformuoja skaitytojus apie Amerikos pažangių lietuvių visuomeninį judėjimą, apie atskirus pažangiečius bei su jais susijusius įvykius. Kiek vieta leidžia tebeinformuoja kaip apie Amerikos vidaus bei užsienio politiką, taip apie tarptautinę politiką. Laikraštis kaip nešė, taip tebeveža iškeltą kovos vėliavą už taiką pasaulyje, už demokratiją, už socialinę pažangą, už visuotinę darbo žmonių laimėjimą klasių kovos frontuose. Laikraštis kviečia skaitytojus ir visus geros valios žmones į taikos šalininkų gretas kovai už branduolinio karo grėsmės pašalinimą, už Amerikos ir Tarybų Sąjungos susitarimą nusiginkluoti, taikų draugišką su gyvenimą.

Laikraščio "Vilnies" politinė linija nuo pat jo įsikūrimo visuomet buvo susijusi su emigracijos lietuvių gimtinės Lietuvos darbo žmonių kovomis už išsilaisvinimą iš buržuazinės priespaudos, už šviesesnį ir sotesnį gyvenimą be ponų. Laikraštis be perstojo skatino pažangius Amerikos lietuvius savo brolių ir sesių kovas Lietuvoje remti, padėti jiems kaip moraliai, taip materialiai, ypač šelpti fašistiniuose Lietuvos kalėjimuose politinius kalinius, reakcijos aukas. Ir kai Lietuvos darbo liaudis 1935 metais išėjo laimėtoja, kai diktatorių fašistas Smetona per beržyną pabėgo į Berlyną, laikraštis "Vilnis" su visa pažangiąja Amerikos lietuvių liaudimi džiugiai plojo katutėmis, sveikino, susidarusių Lietuvoje darbo žmonių Tarybų valdžią. Todėl nė trū-

putį nenuostabu, kad ir dabar laikraštis su visa Amerikos pažangiąja lietuvių liaudimi džiaugiasi ir didžiuojasi Lietuvos darbo žmonių kiekvienu kultūrinu, moksliniu bei ekonominiu laimėjimu, linki jai geriausios sėkmės didingo komunistinio rūmo statyboje.

Išskiriant "Laisvę", nėra kito Amerikoje lietuvių kalba laikraščio kaip "Vilnis", kad neiškreiptai skaitytojus informuotų apie visapusišką tarybinį gyvenimą Lietuvoje. Atsibaladojusiems čia pokario metais Amerikos valdžios lėšomis visokiausio plauko lietuviškiems nacionalistams, antikomunistinėms propagandoms deformuotų jų protų nuomone, laikraštis "Vilnis" yra komunistų laikraštis. Tai nesąmonė. Laikraštis "Vilnis" yra Amerikos pažangių lietuvių laikraštis, ginantis jų senosios gimtinės šlovę, kovojantis ir demaskuojantis tuos, kurie antitarybiniais sklepliais spjauo ant pasirinkusios socialistinį kelią savo tautos. "Vilnis" yra laikraštis, kuris be šovinistinio brudo puoselėja lietuvių emigracijoje, diegia emigracijos lietuviams meilę jų naujaijai tėvynei Amerikai, kad ji būtų dar gražesnė, turtingesnė, sotesnė jos žmonėms, kad būtų garbinga pasaulyje be branduolinių ginklų šalis, pavyzdinga taikos šalis.

Tokias politines bei filosofines nuataikas laikraščiu įkvėpė jo įkūrėjai, tokių nuotaikų laikraštis tebeleiko. Kiek ilgai laikysis ir laikraštis gyvuos, tai priklausys nuo Amerikos pažangių lietuvių ir laikraščio skaitytojų meilės laikraščiu, o labiausiai nuo tos nelobosios giltinės, begalėtingai retinančios pažangiečių gretas.

J. Zaliukas

JESSIE VESELY JAU MOČIUTĖ

Mūsų veikliosios Jessie Vesely dukra Denise ir žentas Mitchell Kozel gegužės 8 dieną susilaukė šaunaus ir sveiko sūnelio Darryl Frank, svėrusio 9 sv. 10 uncijų.

Jaunasis Darryl Frank auga ir tėvai džiaugiasi susilaukę sveiko ir tvirto sūnelio. Taipgi džiaugiasi močiutė Jessie ir apgailestauja, kad tėvukas Frank Vesely nesulaukė to didelio malonumo, matyti dukros atžalyno. **V-tė**

SAUNIOS "VILNIES" MECENATĖS

Jau kelinti metai iš eilės, kai advokatė St. Masytė "Vilnies" dalininkų suvažiavime įteikia "Vilniai" po \$1,000 paramos.

Stefanija Masytė

Albertina Jakienė

Per eilę metų tą patį daro ir savo laiku buvusi veikli ir čjusi direktijos pirmininkės pareigas drg. Vilnis, 1986 m. birželio 19 d.

Saintpetersburgiečiai prašo padėti

St. Petersburgo, Fla., pažangių lietuvių Senior Citizens' klubo nariais yra ne vien tik gyvenantieji St. Petersburgo. Nemaža yra tokių, kurie dažniau ar rečiau nuvyksta atostogauti žiemą ir yra įstoję į klubą, kad klubas gyvuotų. Tokių narių randasi visoje Amerikoje.

Klubo taryba neseniai išleido atsisaukimą, kreipdamasi į tokius narius, kad didesne ar mažesne suma prisidėtų prie klubo namo atremontavimo. Gražu būtų, kad ir nenariai pažangūs Amerikos lietuviai atsiliptų į klubo tarybos kreipimąsi, pareikšdami floridiečiams solidarumą. Pasamdytas kontraktorius klubo namo dykai neatremontuos. Kiekvienas pasiūstas klubui doleris bus didelė parama, kad klubo veikla vėl suklestėtų. Čekius galima išrašyti "For Lithuanian Senior Citizens Club, Inc., Rebuilding Fund" ir pasiūsti adresu: Lithuanian Senior Citizens Club, c/o Stanley Kuzmickas, 3743 - 31st Ave. No., St. Petersburg, FL 33713.

Red.

"Vilnius" dalininkų suvažiavimas buvo neperskaitlingiausias

Birželio 8 d. nuo pat ryto saulutė bėrė savo skaisčius spindulius. Apie 10 val. pradėjo rinktis delegatai į "Vilnius" salę. Be vietinių, matėsi iš tolimo San Diego, Calif., mielas svečias drg. Walter Dorinas, iš Detroito adv. Stefanija Masytė, iš Čikagos priemiesčių — Anna Krisiken, S. ir M. Adomaičiai ir eilė kitų.

"Vilnius" dalininkų suvažiavimą atidarė bendrovės direktorių tarybos pirmininkė Petrė Malinauskienė 10:30 val. ryto. Ji pasveikino delegatus, palinkėjo nuodugnai aptarti laikraščio reikalus ir nutiesti planus ateities veiklai. Paskyrė į mandatų komisiją šiuos delegatus: Anna Krisiken, Isabelle Peters ir Isabelle Mattus. Delegatai vėliau jas užgyrė.

Pirmininkė paprašė visus dalyvius sustoti ir vienos minutės tylą pagerbti nuo praito suvažiavimo mirusių laikraščio skaitytojų ir rėmėjų atminimui. Ji dar pažymėjo, kad neperseniai mirė net trys direktijos narės: Millie Kancerienė, Julija Urmonienė ir Estelle Bogden. Dalyvių tarpe buvo galima pastebėti sąrojančių veidų.

Prezidiumo rinkimas. Pirmininke išrinkta adv. St. Masytė, sekretore — J. Marazienė, rezoliucijų komisijon: W. Dorinas, A. Vaitkienė, A. Krisiken; sveikinimų komisijon: J. Urbikas, P. Vaitkus ir S. J. Jokubka.

Perskaitytas praito suvažiavimo protokolas ir priimtas.

W. Dorinas pasveikino dalyvius ir perdavė linkėjimus nuo B. Gelloto. Priminė, kad jis užrašęs net du naujus skaitytojus į T. Lietuvą. Baigęs kalbėti įteikė \$100 laikraščiai paramos.

Redakcijos raportą davė S. Jokubka žodžiu, o J. Marazienė paskaitė raštišką raportą, ką atliko ir ką turi ateityje atlikti laikraštis "Vilnis". Finansinį raportą davė Julius Urbikas, kuris vėliau tapo išrinktas administratorium. Pirmininkė pristatė visus direktijos narius išreikšti savo mintį apie veiklą direktijoje.

Namo bendrovės raportą davė S. Jokubka.

Knygų patikrinimo komisijos raportą davė Anna Krisiken. Ji žymėjo, kad komisija dirbusi tris dienas ir patikrinusi 3 metų finansines knygas. Pažymėjo, kad knygos tvarkingai vedamos. Komisija susidėjo iš Jessie Vesely, Anna Krisiken ir Antano Litvino.

Mandatų komisija raportavo, kad yra 20 delegatų, kurie atstovauja savo šėrams, taipgi du nuo organizacijų.

Po raportų buvo diskusijos. Jų metu drg. Albertina Jakienė palinkėjo, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų ir įteikė \$1,000 paramos. Ją pasekė ir suvažiavimo pirmininkė St. Masytė — ir ji įteikė "Vilniai" \$1,000 paramos.

Anna Krisiken perskaitė veiklos rezoliuciją, kuri buvo vienbalsiai priimta.

Paašškėjo, kad buvusi administratorė Nellie De Schaaf atsistatydino iš pareigų. Eiti administratoriaus pareigas išrinktas J. Urbikas, o Antanas Litvinas pažadėjo pabūti raštiniče nuo 9 val. ryto iki 12 val.

Išrinkti nauji "Vilnius" bendrovės direktorių tarybos nariai: Anna Krisiken, A. Vaitkienė, P. Vaitkus, J. Urbikas, P. Malinauskienė, Isabelle Peters, A. Litvinas.

Pačiame suvažiavime sveikinimų gauta \$3,002.

Po suvažiavimo buvo šaunūs pietūs, kuriuos paruošė A. Vaitkienė ir A. Pauliukienė. Svečiai dėkojo už taip šaunius pietus ir priminė, kad vilniečiai nesigaili svečių pavaišinti.

Linkiu naujai direktorių tarybai sėkmingai padirbėti laikraščio labui.

Sekr. J. M-nė

SVEIKINIMAI "VILNIES" DALININKŲ SUVAŽIAVIMO

(Aukos gautos suvažiavimo salėje ir per paštą)

- \$1,005.00**
Stephanie Masis, St. Clair Shores, Mich.
- \$1,000.00**
Albertina Jenkins, Chicago, Ill.
- \$200.00**
Tex Zebraitis, Chicago, Ill., atminimui mirusios žmonos Kay.
- \$155.00**
A. F. Vaitkus, Chicago, Ill.
- \$150.00**
P. Malinauskienė, Chicago, Ill.
- Po \$100.00**
Julija Marazienė, Chicago, Ill.
Ex Mainieris Dr. klubas, Chicago.
Walter Dorinas, San Diego, Calif.
Aldona ir Paul Alekna, Seminole, Fla.
- \$70.40**
ALMK Draugija, Chicago, Ill.
- Po \$50.00**
Bridgeporto Skaitytojai, Chicago.
Laikraščio Skaitytojas, Chicago.
- \$30.00**
Alfonsas Pateckas, Chicago, Ill.
- \$27.00**
A. Butkis, LaGrange, Ill.
- Po \$25.00**
Constance Thomas, New York.
Mary Ginaitis, Santa Clara, Calif.
Mildred Kubilius, Hot Springs, Ark.

PRISIMINUS WALTERI MURELI

Vyresnės kartos Čikagos lietuviai puikiai prisimena Roselando kolonijoje gyvenusius ir daug veikusius pažangos labui lietuvius, jų tarpe A. ir A. Murelius bei jų vienturtį sūnų inž. Walterį. Neperdėsiu pasakiusi, jog kaip tėvai, taip ir jaunasis atžalynas glaudžiai veikė su pažangiais lietuviais, ypač meno srityje.

1940 metais Daratėlei Yuden mokytojaujant Roselando Aido chorą, teko arčiau susipažinti su Murelių šeima ir kartu su Walteriu, kuris tada ėjo choro išdinininko pareigas. Walteris ilgoką laiką buvo Roselando Lietuvių namo savininkų direktorium ir šiaip veiklus svarbiuose komitetuose. Gražiai veikė LDS kėglio žaidyme ir kitose sporto šakose. Kiek prisimenu, jis dalyvavo pastatyme šių operėčių: "Silvija", "Sienapiūtė", "Sari", "Birutė", "Kada kaimas nemiega" ir eilėje kitų.

Ilgą laiką jis dirbo Automatic Yale & Town bendrovėje vyriausiu inžinierium, bet surasdavo laiko ir pažangių lietuvių veiklai. 1959 m. gegužės 16 d. sukūrė šeimos židinį, susituokdamas su muzikos mokytoja, chorų vadove Daratėle Yuden. Po to dar daugiau metėsi į meno veiklą.

1971 metais apsigyvenę mažoje kolonijoje arti Filadelfijos, Pa., mažiau tegalėjo veikti, nes ten mažai lietuvių tegyveno. Be to, jo sveikata pradėjo šluoti. Taipgi jo mylima žmona pergyveno nemažai nesėkmių. Vis vien jie nemutolo nuo pažangaus judėjimo, nuoširdžiai rėmė pažangią spaudą. Ir dabar, skaudžios nelaimės prisilgta ir kai jos sveikata netvirčiausia, Daratėlė nepamiršo "Vilnius" reikalų. Ji kartu su pranešimu apie mylimo vyro Walterio mirtį prisiuntė "Vilniai" \$50.

Gaila palyginus jauno žmogaus, taipgi gaila Daratėlės, kad jai vienai teks grumtis su gyvenimu. Neseniai buvo veiklus ir darbingi jauni žmonės, o jau vienas iškeliaivo amžinam poilsiui, o Daratėlė skundžiasi įvairiais sveikatos sušlubavimais. Linkiu, kad ji juos nugalėtų ir dar galėtų pasidžiauti likusiu gyvenimu.

Vyšnutė

Po \$20.00

"Vilnius" Rėmėjas, Chicago, Ill.
Alice Pauliukas, Chicago, Ill.
V. Taraškienė, San Leandro, Calif.
M. Mozuraitienė, S. Leandro, Calif.
M. Baltulionytė, S. Leandro, Calif.
Ks. Karosienė, San Leandro, Calif.
John Pateckas, Chicago, Ill.

Po \$10.00

Eva Sankus, Chicago, Ill.
Isabelle Peters, Chicago, Ill.
Helen Trusk, Chicago, Ill.

Po \$5.00

Ed ir Fran Jordan, Chicago, Ill.
Marcella Wassel, Chicago, Ill.

\$2.00

S. J. Jokubka, Chicago, Ill.

Iš viso gauta \$3,394.40

Dėkui visiems. Adm.

NUOŠIRDI PADEKA

Šiuomi norime išreikšti nuoširdžią padėką draugėms Jessie Vesely, Anna Krisiken ir draugui Antanui Litvinui už patikrinimą "Vilnius" finansų knygų net už tris metus. Jie rūpestigai dirbo tris dienas. Už atliktą darbą jie neėmė jokio atlyginimo.

Dar kartą didelės ir nuoširdus dėkui.

"Vilnius" Adm.

WARMINSTER, PA.

WALTER MURELIS

Mirė 1986 metais balandžio 20 dieną 1:15 val. dieną, sulaukęs 67 metų amžiaus. Gimė Chicagoje. Gyveno Roselando kolonijoje iki 1971 metų.

Ilgoką laiką dirbo Automatic Yale & Town dirbtuvėje vyriausiu inžinieriumi. Laikui bėgant minėta bendrovė užsidarė. Ją atpirkė Eaton korporacija. Walteris ir du jo kolegos 1971 metų lapkričio 8 dieną persikėlė dirbti į Philadelphia, Pa., Industrial Truck Division.

Walteris nuo pat jaunų dienų buvo tėvų auklėjamas darbininkiškoje dvasioje. Vos 17 metų jis dalyvavo pastatyme operetės "Silvija". Turėjo aukštą tenoro balsą. Jis taipgi dalyvavo įvairių kitų operėčių pastatyme ir buvo ilgametis Roselando Aido choro narys.

Daratėlei Yuden pradėjus 1940 metais mokyti minėtą Roselando Aido chorą, Walteris ir jo tėveliai buvo šio choro nariai. Neužilgo Walteris buvo mobilizuotas į karo tarnybą, paskirtas į oro laivyną. Po kurio laiko apsilankė FBI agentai ir teiravosi apie Walterio politines pažiūras, bet nieko nepesė paliko chorą ramybėje.

Grįžęs iš karo tarnybos, Walteris vėl veikė chore. 1959 metais gegužės 16 dieną sukūrė šeimos židinį, susituokdamas su Daratėle Yuden, su kuria išgyveno gražioje santaikoje iki mirties.

Velionis prieš mirtį paskyrė savo akis Lions Eye Bank of Delaware Valley, kuris prisiuntė padėkos laišką ir pažymėjo, kad panaudojo jo akis.

Walteris per keletą pastarųjų metų nesveikavo. Tik jam mirus, gydytojai pasakė jo ligos priežastį.

Velionio palaikai buvo sukremuoti ir pelenai yra pas mane. Laikui bėgant bus pervežti į Chicago ir palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse šalia tėvelių A. ir A. Murelių.

Liūdinti žmona DARATĖLĖ MURELIENĖ, kiti giminė, draugai ir bičiuliai

Vilnis, 1986 m. birželio 19 d.